

Prof.Dr. Sefa Bulut *

Çocuk Cinsel İstismarı Nedir?

Cinsel istismar yaşayanlarda derin izler bırakan, yaşantılarını çok köklü ve geri dönülmez bir şekilde değiştiren çok travmatik bir deneyimdir. Ne yazık ki, sanıldığından çok fazla yaygın olan sosyal bir sorundur. Mağdurların büyük bir çoğunluğu bunu hiç konuşmamakta ve kimseyle paylaşmamaktadır. Yetişkin yaşamında çok zorluk yaşayan ve ruh sağlığı hizmetlerine başvuran bireylerin pek çoğunda cinsel istismar ve taciz hikayesine rastlamak mümkündür. Cinsel istismar, yetişkinlere bağımlı olan, gelişimsel olarak olgunlaşmamış çocuk ve ergenlerin tam olarak kavrayamadıkları cinsel aktivitelere zorlanması olarak tanımlanır. Çocuğun bir erişkin ya da yaşça daha büyük kimse tarafından cinsel doyum elde etmek amacıyla kullanılmasıdır. Yine, çocuk cinsel istismarı, cinsel temas kurma baskısıyla bir kimsenin, 16 yaşından küçük bir kimseye cinsellik içeren bir şekilde dokunmasıyla yaşanan istenmeyen bir deneyim olarak da tanımlanmaktadır. Burada önemli olan, saldırgan ve kurban arasında önemli bir yaş farkı, sosyal ve duygusal açıdan güç dengesizliğinin olması, küçüklerin kendilerine yapılanların ne olduğunu anlayamamaları ya da korkutma ve tehdit altında bazı istenmeyen davranışlara maruz kalmasıdır.

Cinsel istismarın farklı türleri ve dereceleri vardır. Cinsel istismarı belirlemek ve fark etmek her zaman kolay olmayabilir. Cinsel istismar, sanıldığının aksine, sadece cinsel ilişkiye girmek demek değildir. Çok farklı ve geniş istismar çeşitleri vardır. Pek çok kişi cinsel istismarı sadece cinsel birliktelikten ibaret sanmaktadır. Oysa ki, cinsel istismar davranışları çok geniş bir alanı oluşturmaktadır. Anne babaların, öğretmenlerin ve çocukla iletişim içerisinde olan bireylerin bu davranışları bilmesi ve tanınması gerekir.

Cinsel İstismar Olabilecek Davranışlar Nelerdir?

Cinsel istismar sayılabilecek davranışlar, açıkça yapılan ve yaygın olarak bilinen davranışların yanında daha gizli ve daha dolaylı olarak yapılan cinsel taciz ve kötü niyetli fiziksel davranışlardır.

Benzer şekilde, yetişkin tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak çocuğa yapılan cinsel teklifler, cinsel yollu bakışlar, cinsel şakalaşmalar, davet edici mesajlar gönderme, çocuklarla olması uygun olmayan duygusal ve cinsel bağlanmalar, kışkırtıcı davranışlar, cinsel içerikli bir dil kullanma, çocuğa cinsellik içeren isim takma, cinsel içerikli şakalar ve çocuklara pornografik ve erotik resimler ve filmler gösterme ya da beraber seyretme de cinsel istismarın farklı türleri arasında yer almaktadır.

Yine cinsel istismar konusunda yanlış anlaşılan ya da hiç anlaşılmayan boyutlardan birisi de bu olayın derecesi ve kaç kere gerçekleştiğidir. Cinsel istismar olaylarının çok büyük çoğunluğunu bir defaya mahsus olan teşhircilik, çocuk tarafından reddedilen teklifler ve kısa süreli cinsel tacizler oluşturmaktadır. Ancak, %1'lik oranında zor kullanma, uzun ve tekrar eden ciddi istismarlar vardır.

Bazı durumlarda da duygusal ve fiziksel istismar ve ihmal edilmeyeyle birlikte cinsel istismar da olabilmekte ve bu çocuğu içinden çıkamayacağı, anlayamayacağı ve yorumlayamayacağı karmaşık bir duruma sokmaktadır. Cinsel istismarın derecesi ve sayısı konusunda eğer “bir defa olursa bir şey olmaz” ya da “o kadardan da bir şey olmaz” diye düşünülürse, çocukların yaşadıkları önemsizleştirilebilir ve böylelikle çok büyük bir hata işlenmiş olur.

Kaç kere olduğu ya da ne derecede ileri gidildiğine bakılmaksızın, birisinin rızası dışında olan ve her nasıl olursa olsun güç dengesinin eşit olmadığı tüm durumlarda ortaya çıkan olgu, cinsel taciz olarak değerlendirilmelidir.

Cinsel İstismar Ne Kadar Yaygındır?

Cinsel istismara maruz kalan insanların sayısını tam olarak tahmin etmek oldukça zordur. Çocuk cinsel istismarının görülme oranının kızlarda % 25 erkeklerde % 10 civarında olduğu sanılmaktadır. Bazı uzmanlar bu sayıyı az bulmakta ve oranların aslında çok daha fazla epidemik boyutlarda olduğunu söylemektedir. Tabi bu rakam içerisinde tüm cinsel istismar türleri yer almaktadır. Amerika da yapılan araştırmalar bu oranın % 50 gibi yüksek bir orana bile ulaşabileceğini göstermektedir. Ülkemizde bu tür olaylar tabu sayıldığından, çocuk, aile, öğretmen ve okul müdürleri bu tür olayları saklama eğiliminde olduğundan, ne cinsel istismar mağdurları gerekli tedavi ve yardımı alabilmekte ne de suçlular hak ettikleri cezayı almaktadırlar.

Dünyada ve ülkemizde yapılan araştırmalar cinsel istismar vakalarının yaklaşık olarak % 1 ile 2'sinin ana-baba ya da çocuğa ebeveynlik yapan birisinin yaptığı yani birinci derecede bağı olan ve "ensest" sayılan cinsel istismar olguları olduğunu göstermektedir. Bu da en yıkıcı en çok tahrip edici taciz türüdür. Kurbanlarda kişilik çözülmelerine, çoklu kişilik bozukluklarına ve sınırdaki kişilik bozukluğuna neden olmaktadır.

Çocuk cinsel istismarının şu andaki yaygınlık oranı kesin olarak bilinmemekle birlikte, hali hazırda çocuk kuşağı büyüdüğünde ve yaşadıkları deneyimleri açıkladıklarında, istismarın şu anki durumuyla ilgili daha fazla bilgi sahibi olunabilecektir. Cinsel istismar vakalarını belirlemek ve kurbanlara gerekli yardım ve

tedaviyi sağlamak çok önemlidir. Çünkü kurban olanların, büyüdüklerinde de kendilerinin istismarcı olma riski çok fazladır. Böylelikle cinsel istismar bir kuşaktan diğer kuşağa taşınmaktadır. Bunun engellenmesi ve kurbanların iyileştirilmesi, rehabilite edilerek, tekrardan dünyanın ve insanların güvenli bir yer olduğunun gösterilmesi gerekir.

Cinsel İstismarın Nedenleri Neler Olabilir?

Günümüzde meydana gelen hızlı sosyal değişimler, değişen ve yeniden şekillenen aile yapısı, çocukların üvey baba ve anne ile yaşamları, yeni akrabalık ilişkileri, yüksek orandaki yer değiştirme-taşınma (mobilité) ve manevi değerlere verilen önemin azalması nedeniyle, çocuk cinsel istismarı vakalarının geçmişte olduğundan daha fazla yaygınlık gösterdiği ve giderek artmakta olduğunu düşündürmektedir.

Kimler Cinsel İstismar Kurbanı Olurlar? Erkek Çocuklarda Kurban Olur mu?

Çocuk cinsel istismarıyla ilgili bilgiler ve veriler son yıllara kadar hep kız çocuklarıyla yapılan araştırmalara dayanmakta ve erkek çocukların çok fazla istismara uğramadığı sanılmaktaydı. Oysa araştırmalar erkek çocuklarında hiç de azımsanamayacak bir oranda, çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kaldığını göstermektedir. Erkek çocukların cinsel istismarı çoğunlukla olduğundan daha az rapor edilmekte ve daha az farkına varılmaktadır. Erkek çocuklar kızlardan daha fazla fiziksel ve cinsel zorlanmayla karşılaşmakta, istismarcının isteklerine boyun eğmemek için kendilerini daha fazla zorlamakta ve tehdit edilmekte, mastürbasyon ve oral seks yaptırılma gibi daha yıkıcı yaşantılara maruz kalmaktadırlar.

Çocuk cinsel istismarını oluşturduğu zorlayıcı ve zedeleyici etkileri açısından değerlendirecek olursak, erkeklerin de oldukça derin yaralar aldığı düşünülmektedir. Kızlarla karşılaştırıldığında erkeklerin tepkilerinin kız çocuklarından daha yoğun olduğu görülmüştür. Erkek çocuklar istismar olayından daha fazla utanç duymakta, daha çok kavgacı ve saldırgan olmakta, eşcinsellik konusunda kaygı duymakta, cinsel kimlik kaygıları yaşamakta, alkol ve uyuşturucu maddelere daha çok ve daha derin bir bağımlılık geliştirdikleri görülmektedir. Cinsel istismar gibi travmatik deneyimleri olan erkek çocukların yetişkin olduklarında, cinsellikleriyle ilgili olarak da kendi cinsleriyle özdeşim kuramama, cinsiyetini kabul etmeme, cinsel kimlik çatışması yaşama, cinsel işlevsizlik, çocuklara karşı cinsel ilgi duyma, cinsellikle ve mastürbasyonla ilgili saplantılı davranışlar gibi sorunlar yaşayabilirler. Öyle ki, erkek çocuklara istismarda bulunan yetişkin erkeklerin, kendilerinin de daha önce cinsel istismara uğradıkları çok görülmüştür.

İstismarcılar Kimlerdir ?

Çocuklara cinsel istismarda bulunan kişilerin çoğunluğu erkektir ve istismarda bulunan kişilerin % 90'ı kurbanın tanıdığı erkeklerdir. Fakat az olmakla beraber kadın cinsel istismarcılar da vardır. Bir çalışmada erkek çocukların % 20'sinin ve kız çocuklarının da % 52'sinin kendilerinden büyük kadınlar tarafından istismar edildikleri bulunmuştur. Öyle görülüyor ki, istismarı sadece erkekler değil, kadınlarda yapmaktadır.

Ülkemizde Cinsel İstismar Neden Saklanıyor?

Ülkemizde erkek egemen maço kültürü egemen olduğu için, erkek çocukların istismarı hemen örtbas edilmekte ya da eşcinsel olabileceği gibi gereksiz ve doğru olmayan bir tutum geliştirilmektedir. Oysa ki, mağdurların ve ailelerinin acısını ancak, saldırganların ceza alması, deşifre olması, çocuklardan uzaklaştırılması ve bunu bir daha yapamamaları dindirebilir. Bir olayı saklamak sorunu çözmez aksine daha çok birikerek patlama yaşanmasına yol açar. İstismara uğrayan kurbanlar ortaya çıkarılıp gerekli tedavi ve ruh sağlığı hizmetleri sunulmazsa bu bireyler yetişkin olduklarında kendileri sorun kaynağı olacak ve başkalarına zarar veren bireyler olacaklardır. O nedenle anne babaların ve kurumlarda çalışan memurların, öğretmen, müdür, polis ve savcılarının medeni cesaret göstererek bu olaylarda her türlü risk alarak, en son noktaya kadar soruşturma ve mahkeme sürecine başvurmaları gerekir. Başka birinin hayatını böylesine köklü ve geri dönülmez bir biçimde değiştiren bir olaya sessiz kalmak mümkün değildir. Suçlular mutlaka bulunmalı, deşifre edilmeli ve ceza-

landırılmalıdır. Hatta var olan cezalar ağırlaştırılarak uygulanmalı, hiçbir af, hafifletme ya da şartlı tahliye gibi imkanlar sunulmamalıdır.

Uygulamalarda karşılaşılan sorunlardan biri, cinsel istismar olayının bir şekilde okulda duyulması, ya da çocuğun herhangi bir öğretmene ya da rehber öğretmene söylemesi, öğretmenlerin de bunu okul idarecilerine söylemesi fakat bundan ileri gidememesidir. Genellikle okul yöneticileri, okullarının adı kötüye çıkar kaygısı ile bunu rapor etmemektedirler. Oysa ki, bu çok yanlış bir yaklaşımdır, aksine bunu şikayet ederek ortaya çıkarılan müdür ve öğretmenler ödüllendirilmelidir.

Neler Yapılmalıdır?

Yine kolluk kuvvetleri ve adli kuvvetler bu konunun ne kadar önemli olduğunu anlamamaktadırlar. Polislerin, ifade alan görevlilerin, adliyede görev yapan pedagog, savcı ve hakimlerin mutlaka çocuk cinsel istismarı konusunda derin eğitim almaları gerekir. Sadece çocuk cinsle istismarının ne olduğunu kelime anlamı olarak bilmek yetmez, bu konuyu, bireyi nasıl etkilediği, yaşamını nasıl değiştirdiği, hayatlarını nasıl kararttığı, gelecek kuşakları nasıl bir riskin beklediği boyutlarıyla bilmeleri ve anlamaları gerekiyor. Her çocuğu kendi çocuğumuz gibi görmeliyiz. Sıfır tolerans yaklaşımı ile hareket etmeliyiz. Tüm devlet görevlilerinin, öğretmen, müdür, hakim, savcı ve polislerin birlik içerisinde çalışması gerekir. Kısacası çocuğu olsun olmasın, her vatandaşın bu konuda çok duyarlı olması gerekir. Şüphelendiği her durumu görevlilere giderek neden ve nasıl şüphelendiğini söylemesi gerekir, kendisi gidemiyorsa mutlaka polise ya da sosyal hizmetlere ihbar etmesi gerekir.

Fakat son on yılda da, önemli gelişmeler de olmuştur. Konu daha açık bir şekilde konuşulabilir olmuştur. Bu konuya dikkat çekenler ve önemini kavrayanlar olmuştur. Kadın ve Aile Bakanlığı bu konu da çok duyarlı davranmaktadır. Kurumlarında psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı çalıştırmakta, personelinin bu konularda eğitmekte, çocuk değerlendirme merkezleri kurmakta, alo yardım hatları ve alo ihbar hatları oluşturmakta ve ortaya çıkan vakalara her türlü desteği sağlamaktadır.

* İbn Haldun Üniversitesi

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölüm Başkanı
Başakşehir- İstanbul
sefa.bulut@ihu.edu.tr